

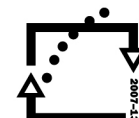
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt: Přispějme k ještě kvalitnější a modernější výuce na ZŠ Chotěboř Buttulova

Registrační číslo projektu CZ.01.07/1.1.01/01.0004

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Název projektu	Spolupráce žáků různých věkových skupin a jejich rodičů v zájmové činnosti školní družiny a klubu, s podtextem společná příprava přehlídky činností
Autorský kolektiv	Jana Blažková, Jitka Francová, Helena Lorencová, Jarmila Škarydová - vychovatelky školní družiny a klubu

Anotace

Komunikace a vztahy uvnitř školy i navenek s rodiči a veřejností jsou jedním z nejdůležitějších témat pro základní školu a školní družinu s klubem. Různé způsoby této spolupráce přispívají k dobrému fungování školy jako otevřeného systému. Spolupráce je zaměřena na účinnou komunikaci, vzájemnou informovanost a osvětu, aktivní podíl na životě školy i obce. Utváření možných příležitostí pro spolupráci vede k proměně klimatu školy a je právě podmínkou pro tvorbu klíčových kompetencí žáků.

Žáci ŠD a ŠK při ZŠ Buttulova v Chotěboři mají poměrně bohaté zkušenosti s prezentací svých dovedností na veřejnosti. Příspěvek informuje o další akci, při které žáci této školy představili rodičům a příznivcům školy získané dovednosti a v praxi si prověřili míru osvojených klíčových kompetencí.

V naší školní družině a klubu se již stalo každoroční tradicí uspořádání přehlídky zájmové činnosti žáků. Tyto činnosti navazují na výchovné předměty ve vyučovacím procesu, prolínají se s nimi. Pro projekt jsme hledaly vhodné náměty a třídily jednotlivé názory. Rozhodly jsme se právě pro přehlídku činností, které žáci ŠD, ŠK a ZÚ předvedou svým rodičům i veřejnosti. Program se stal zároveň vhodnou prezentací zařízení na sklonku školního roku. Vzhledem k tomu, že v době, kdy vyvrcholila práce na projektu, se připravovala i školní akademie, využili jsme tedy projekt i při oslavách 140. výročí založení školy.

Projekt je určen pro širokou skupinu žáků základní školy, která navštěvuje školní družinu a klub i pro žáky zájmových útvarů, které při školní družině a klubu pracují. V popředí tedy stojí žák, jeho chuť do práce, podpora a spolupráce rodičů, ochota z řad veřejnosti. Z materiálového zabezpečení je nutný sál pro kulturní vyžití, popř. velká učebna a další přilehlé místnosti.

Výstup

Metodika

Úvod

Chodby vyzdobené pracemi žáků vítají první hosty. Při vstupu každý návštěvník obdrží program a může se posadit v nazdobené místnosti, v kulturním sále. Čelo místnosti vyzdobíme obrázkem „slunce“, který namalovali žáci a byl předlohou i pro plakát. Dobu čekání si může divák zkrátit shlédnutím videoprezentace školní družiny a klubu přímo v místnosti. A již nastává očekávaná hodina. V zákulisí roste nervozita, probíhají poslední úpravy kostýmů a na jeviště vchází mladá konferenciérka. Vítá všechny přítomné, na jeviště zve první účinkující a celým večerem provádí mluveným slovem.

Zvířata a zvířátka

Říkadla.

Věková kategorie: mladší žáci I. stupně ZŠ

Pomůcky:

- kniha říkadel od J. Bruknera „Dětem“ s ilustracemi A. Ladové,
- kniha říkadel od L. Středy „Zvířata a zvířátka“ s ilustracemi J. Lady,
- dětmi vyrobené kulisy zvířátek – obrázky zvířat na dřevěných tyčkách: na čtvrtku formátu A4 děti obkreslí a vybarví své zvířátko, dřevěnou tyčku (asi 50 cm dlouhou) přiložíme na rub obrázku a lepidlem Herkules připevníme ještě jednu čtvrtkou,
- ve spolupráci s rodiči výroba zvířecích masek, doplňků.

Vychovatelka s dětmi vybírá z uvedené literatury vhodné obrázky zvířátek, která vystupují v říkadlech. Obrázky zvětší, a když se děti společně sejdou, rozhodí obrázky po koberci ve třídě, děti si ukážou na zvířátko, které je zaujalo nebo které mají rády apod. Pomalu se rýsuje, kdo jakou básničku dostane k přednesu. Postupně vychovatelka básničky přepíše a dětem rozdá. Děti zvětšené obrázky obkreslí, vybarví a použijí je jako kulisy ke zpestření vystoupení. Vychovatelka společně s dětmi požádá jejich rodiče o pomoc při domácí výrobě masek zvířátek. Navrhne např. vhodné oblečení, trička s obrázky, různé doplňky z papíru, atd. S rodiči vychovatelka konzultuje individuálně.

Básničky postupně děti nacvičují – nejdříve se jí učí dobře číst, postupně si jí už pamatují. Kdo jí umí nazpaměť, předvede ostatním. S dětmi si stanovíme 3 pravidla: *hlasitý přednes* (velký sál), *pomalý přednes* (srozumitelnost – zvláště u žáků s problémovou výslovností nacvičujeme důkladněji, chválíme drobné pokroky a povzbuzujeme), *říkanku zahrát* – „jako divadelní herec“, používat celé tělo a text patřičně zdramatizovat – děti předvádějí své nápady, které vychovatelka usměrňuje a doplňuje. Jejich improvizaci oceňujeme a podporujeme přirozenou hravost. Cílem je diváky veselými obrázky i rozesmát. Individuálně ve volných chvílích nacvičujeme, malujeme kulisy.

Zpočátku se soustředíme na individuální přípravu dětí, přesnými pokyny se vyvarujeme chaosu při nácvičování. Poté spojíme jednotlivá vystoupení do společného celku. Stanovíme, jak po sobě říkadla budou následovat.

Zpíváme si pro radost

Dětské písně doplněné říkadly.

Věková kategorie: mladší žáci I. stupně ZŠ

Pomůcky:

- CD Dismanův rozhlasový dětský soubor – Dětské písně a říkadla (výběr)
- triangl, dřevěná dřívka

Hudba, tedy zpěv a říkadla, se objevují při různých motivacích i činnostech v práci se žáky ve školní družině. Dětem jsou říkadla a básničky velmi blízké, protože dětské chápání jazyka je především zvukové a rytmické. Jsou pro dítě hrou i prostředníkem poznávání. Pomáhají rozvíjet celou osobnost dítěte, převážně dětskou řeč a výslovnost. Vycházíme z toho, že mladší děti rády mluví, zpívají a také poslouchají reprodukovanou hudbu. Nadchnou je známé texty písní.

Poslechem CD nosiče s Dětskými písněmi a říkadly (1. – 3. díl) se žáci stále více seznamují s texty a melodií. Několikrát, během hry, se rádi vracejí k poslechu i samotné reprodukci. Při společné domluvě vychovatelky se žáky vzniká námět pro přehlídku – výběr říkadel a k nim odpovídající texty písní. Ale protože děti nechtějí jen zpívat známé texty, hledají i nějakou zajímavost. Velice je upoutává píseň se známým popěvkem „Na tom pražském mostě“, ale s jiným, neznámým textem. Při nácvičku se tato píseň stává nejoblíbenější. Vychovatelka nabídne i pohybové a hudební ztvárnění pro danou píseň, což je s radostí uvítáno. Nastává úkol vybrat z kolektivu žáků vhodné recitátory, přepsat krátké texty říkadel a domluvit si dny a časy nácvičku, aby se mohli účinkující žáci co nejvíce zkušek účastnit. Poté nastává doba čtených zkušek doplněná o zpěv vybraných písní, později přistoupíme již k nácvičku z paměti a v další fázi přidáme u poslední písně triangl, dřevěná dřívka a volné pohupování.

Dbáme na výrazný a klidný přednes, udržení melodie a rytmu při zpěvu. Při zkouškách se snažíme, aby žáci nebyli unaveni delším stáním, proto část nacvičujeme vsedě. V závěru, když jsme již připraveni, domluvíme vhodné oblečení.

Příklad:

Pekař peče housky,
uštípuje kousky.
Pekařka mu pomáhá,
uštípují oba dva.

zpěv „*Pec nám spadla*“

Myšičko myš,
pojď ke mně blíž!
Nepůjdu, kocourku,
nebo mě sníš.

zpěv „*Tancujte myši*“

Á BÉ CÉ DÉ, kočka přede.
Kocour motá, pes počítá,
Kolik nití do desíti.

zpěv „*Kočka leze dírou*“

Tralala, tralala,
kočička se vdávala,
pejsek si ji bral,
do tance jim cvrček
na housličky hrál.

zpěv „*Skákal pes*“

Nyní vás posluchači pozveme na výlet.
Vlastně na procházku po mostě.
Dobře poslouchejte, ať uhádnete, kam vás zveme.

zpěv „*Na tom pražském mostě*“

Dětský aerobik

Cvičení při hudbě.

Věková kategorie: starší žáci I. stupně a žáci II. stupně ZŠ

Pomůcky:

- CD s nahrávkou (např. L. Vondráčková „Vítr“),
- jednotný cvičební dres.

Sestavy komerčního aerobiku nacvičujeme se žákyněmi, které navštěvují pravidelné cvičení s lektorkou. Mají již krokové a pohybové zkušenosti, které dále podpoříme a rozvíjíme. Po rozhovoru o přípravě vybereme asi pět děvčat, která se budou moci scházet v určité dny a v daném čase ke zkouškám, ty která jsou pohybově a hudebně nadaná – slyší hudbu. Nejprve si domluvíme dobu zkoušek, zopakujeme si cvičební terminologii, vyzkoušíme si jednotlivé kroky tvořené např. „steptači“, „lekry“, mamby, „džeky“, atd. Domluvíme vhodnou hudbu – použijeme CD se skladbami pro aerobik, ty zkušenější mohou přejít i k mixování písní. Dále se zamyslíme nad tím, jaký převlek bude vhodný a dostupný. Měl by být jednotný.

Po výběru písně přichází na řadu choreografie sestavy. Uplatní se základní prvky aerobiku, ale i složitější krokové variace s tanečními prvky. Vzhledem k tomu, že píseň je velmi živá a dynamická, dochází několikrát k úpravě základních kroků, aby ladily s hudbou. Cvičitelka, tedy vychovatelka, povzbuzuje všechny přítomné k maximálnímu výkonu. První zkoušky probíhají tak, že po krátké rozcvičce se učíme základní kroky, později dáváme dohromady jednotlivé bloky a přecházíme k nácvičku nazpaměť. Při dalších zkouškách přidáme hudbu, tím začíná být cvičení zábavnější a zajímavější. Není problém naučit se třiminutovou sestavu během jednoho měsíce po dvou hodinách týdně.

Hra na zobcovou flétnu hra na kytaru s doprovodem piana

Hra na hudební nástroj s doprovodem piana.

Věková kategorie:	flétna	= žáci I. stupně ZŠ
	kytara	= starší žáci I. stupně ZŠ a žáci II. stupně
	piano	= starší žáci II. stupně ZŠ
	sólový zpěv	= žáci II. stupně ZŠ

Pomůcky:

- České a slovenské hity 20. století 1. – 3. díl. (G + W spol. s r. o., Cheb) – sestavil P. Dvorník aj. Brabec,
- L. Daniel „Škola hry na zobcovou flétnu“,
- zobcové flétny, kytary, piano, CD s nahrávkami k poslechu.

V hodinách zájmového útvaru „hra na zobcovou flétnu a hra na kytaru“ vychovatelka žákům podrobně vysvětlí, o jakou činnost se jedná, na jaký hudební nástroj kdo bude na vystoupení hrát. Děti vybíráme podle jejich zájmu a podle jejich schopností. Stejným způsobem postupujeme i při volbě písní.

Pro hru na flétnu vybíráme např. písničky z pohádek „Kdyby se v komnatách“, „Z mechu a kapradí“, „A pohádky je konec“. Stejně postupujeme i s dětmi ze zájmového útvaru hra na kytaru. Tam nabídneme písničky z jiného žánru. Po domluvě začínáme nacvičovat např. písničky „Šípková Růženka“, „Holky z naší školky“, „Hvězdář“. Při hře na kytaru poznávají nové akordy.

Písničky čerpáme z Českých a slovenských hitů 20. století, kterých bylo vydáno několik dílů, z notového sešitu L. Daniela „Škola hry na zobcovou flétnu“. Poněvadž některé písničky jsou náročnější i pro dobré hudebníky, musíme noty upravit dle jejich schopností. Při schůzce docházíme k názoru, že by byl pro zpestření písniček vhodný doprovod ještě dalšího hudebního nástroje, nejlépe piana. O tento hudební doprovod poprosíme žáka či žákyni ZUŠ, kteří tam hru na klavír studují a zároveň jsou žáky naší školy.

Po obdržení notového zápisu se děti začínají s partem seznamovat. Nejprve čtou noty, vysvětlují si jednotlivé vazby mezi nimi. Při nácvičku dbáme na správné nádechy a nasazování na jednotlivé tóny, na dodržení rytmu u jednotlivých taktů. Dále pokračujeme s vlastním nácvičkem.

Ten začínáme vždy v hodinách zájmových útvarů hry na hudební nástroj, tedy 2x týdně. Děti se seznamují s materiálem, který jim byl nabídnut, a s postupem nácvičku. Zpočátku nacvičujeme v pomalém rytmu, později budeme přidávat na rychlosti. Při nácvičku s flétnami bývá problém zahrát čistě vysoké tóny a zní to falešně. Opět se musí cvičit jednotlivě, zvláště určité fráze.

Po dostatečném tréninku tóny zní čistě. U kytar tento problém není, protože hrají v nižších tónech. Po individuálním nácviku přidáme společnou hru fléten a společnou hru kytar. Následně začínáme s nácvikem doprovodného hudebního nástroje piana s flétami a kytarami. V posledním přípravném měsíci, v červnu, se scházíme i mimo zájmové útvary. Docvičujeme a přidáváme zpěv.

Step – duo

Taneční disciplína.

Věková kategorie: starší žáci I. stupně a žáci II. stupně ZŠ

Pomůcky:

- speciální obuv pro step,
- CD s vhodnou hudbou.

Diskotéka, tanec, vyjádření hudby pohybem. Toto patří do častých činností starších žáků I. stupně a žáků II. stupně, přesněji žákyň. Není to jen již zmíněný diskotékový tanec, ale i balet a různé typy dnešního moderního tance, např. hip – hop, atd. Žákyně, které navštěvují zájmový útvar „step“ v Junioru (středisko volného času pro děti), se již několikrát předvedly mezi svými vrstevníky krátkou ukázkou netradičního tance. Vzhledem k tomu, že byly v kolektivu přijaty s potleskem a ukázkou se líbila, bylo rozhodnuto. Krátkým vystoupením oživí přehlídku. Po dohodě s vedoucí ZÚ si dvojice děvčat několikrát zkusila ve svém oddělení již naučenou sestavu.

Rozcvička pro jazyk i tělo

Pohybová hra na tělo.

Věková kategorie: mladší žáci I. stupně

Pomůcky:

- CD + text písně a notový zápis „Dáda barevná paráda“: Klap, klap song.

Často zařazujeme relaxační cvičení, při kterých využíváme známých říkadél. Při tzv. hrách na tělo si děti rády hrají na zvířátka, napodobují jejich hlas či pohyb. S Dádou Patrasovou se děti seznamují již od útlého věku. V televizních pořadech pro děti, na DVD i s písněmi na CD. Zamýšlíme se, co všechno můžeme rodičům a ostatním předvést při přehlídce. Jelikož převládá mluvené slovo, vybereme si pohyb, tedy rozcvičku. Přistoupíme k nácviku rozcvičky pro jazyk i tělo a využijeme právě jednu z písní z CD.

V jednotlivých úsecích se učíme s dětmi text. Postupujeme po jednotlivých slokách – během hry se naučíme každý den jednu sloku. Přidáváme další a stále opakujeme naučené. Učíme se správně dýchat, abychom zvládly řeč i pohyb. Vyslovujeme pomalu a nahlas. Zaposloucháme se do tónu na CD. Později přidáme k textu melodii, tedy zpěv. Snažíme se udržet rytmus. Opakujeme krátké úseky. Dále přidáváme každý den v relaxačním rozvrhu znázornění pohybu zvířátek a postupně procvičujeme. Jednotlivé cviky dotahujeme do konce, „nešvindluje“. Po několika málo týdnech zvládneme hravě nácvik celé pohybové rozcvičky buď s mluveným textem, či se zpěvem.

Vždy dbáme na správné držení těla, na dobře provedené a dotažené cvičební úkony, při recitaci na hlasitý a srozumitelný projev a při zpěvu na udržení rytmu, artikulaci.

Šípková Růženka

Pohádka.

Věková kategorie: starší žáci I. stupně a mladší žáci II. stupně

Pomůcky:

- pohádková kniha „Zahrajeme si pohádky“ od autorek Zuzany Novákové a Vlasty Švejdové,
- kulisy,
- kostýmy (spolupráce s rodiči)
- doplňky: korunka pro krále a královnu a princeznu, žezlo, sekyra, kolébka, trůn, meč, šípkový keř.

Dramatizaci jsme začali návštěvou městské knihovny, kde jsme si zapůjčili různé pohádkové knihy, abychom získali dostatek materiálu. Po návratu z knihovny se děti vrhly na knihy a začaly vybírat pohádku, která by se líbila všem. Zpočátku se nemohly domluvit, ale postupně vylučovací metodou, kladením otázek pro a proti, se po živé debatě sjednotily na pohádce „O Šípkové Růžence“. Vycházíme z poznání, že pohádka působí na děti mladšího školního věku ze všech druhů literatury nejsilněji. Na umělecky ztvárněných modelových situacích v nich probouzí cit pro spravedlnost, pravdu, soucit, schopnost prožívat něco s někým, trpět i radovat se. Pohádka rozvíjí představy a fantazii, obohacuje svět dětí, je symbolem dětství. Dalším krokem bylo obsazení jednotlivých rolí, nejen podle toho, jaká postava se komu líbí, ale s přihlédnutím k fyzickým, povahovým a výrazovým schopnostem dětí. Vychovatelka společně se žáky rozepsala jednotlivé role a mohl začít vlastní nácvik. Děti si formou domácí přípravy učily číst text. Při první čtené zkoušce jsme ještě musely některé role přerozdělit, aby dokonale seděly a děti se cítily přirozeně a nemusely se do něčeho nutit nebo přetvařovat. Postupně, po měsíčním intenzivním nácviku, jsme přešli ke konkrétním výstupům, kdy děti již znaly text a začínaly se vžívat do rolí. Zpočátku zkoušky byly 1x týdně a trvaly cca 20 – 30 minut. Později 2x týdně, kdy jsme dávaly jednotlivé výstupy dohromady. Ke konci nácviku jsme si přehrávaly již celou pohádku a doladřovaly drobné nedostatky. Součástí nácviku a přípravy byly i diskuse o kostýmech. Kdo a co je schopen si vyrobit sám, co si připravíme společně v družině a klubu a s čím nám pomohou rodiče.

Perníkář

Taneček.

Věková kategorie: mladší žáci I. stupně ZŠ

Pomůcky:

- notový záznam a text písničky „PERNÍKÁŘ“ (námět z metodického školení pedagogických pracovníků Evy Janečkové),
- CD s nahrávkou melodie písničky „PERNÍKÁŘ“ na zobcovou flétnu,
- zobcová flétna,
- zástěrky (světle hnědé plátno 40 x 30cm, kaloun 2x 40 cm na zavázání),
- stužky do vlasů (světle hnědé 40 cm dlouhé),
- trojcípé šátky na krk (světle hnědé plátno, trojúhelník o rozměrech 65 x 45 x 45cm),
- čepice s kšiltem,
- perníky pečené i papírové.

Děti se zaposlouchají do melodie písničky „Perníkář“, kterou nacvičila na zobcovou flétnu žákyně 4. třídy a nahrála ji na CD. Poté vychovatelka znovu pustí dětem písničku a zazpívá ji. (Text a notový zápis v textu.) Postupně se děti přidávají a učí se při pobytu ve ŠD jednotlivé části písni. Vychovatelka je vždy vhodně motivuje, aby zpívaly vesele a s chutí. Teprve po zvládnutí zpěvu začínáme přistupovat k nácviku tanečních prvků. Ten vypadá následovně:

Pernikář

- 1) Pernikář má boudu, boudu, perníkárka krámek,
pojd'te hoši kupovati holkám marcipánek.

Dohra : Má panenka bosa chodí, má panenka bosa je,
já jí koupím pantoflíčky, vona si je vobuje.

- 2) Kdo je uvnitř, kdo je venku, musíme se podívat,
jestli najdu svou panenku, budem' spolu tancovat.

Dohra: Má panenka bosa chodí, má panenka bosa je,
já jí koupím pantoflíčky, vona si je vobuje.

Pernikář **Má panenka**

The image shows a musical score for two songs. The first song, 'Pernikář', is in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). The melody is written on a single staff. The second song, 'Má panenka', is also in 2/4 time with a key signature of one sharp. It features a first ending and a second ending. Chord symbols are provided above and below the staves: D, A7, D, G, and D.

- 1. sloka písně – chlapci sedí v řadě na koberci a na první verš jakoby „staví rukama boudu“, přitom vstávají a následně ukazují prstem na děvčata – „perníkárky“. Poté si poklepávají do rytmu na kapsy – „hledají drobné mince“. Děvčata před chlapci stojí rozestoupená, jakoby „na náměstí“, a drží si před sebou zástěrky ve vzduchu – „nabízejí perníčky“. Při tom nejprve ukazují na chlapce prstem a pak je rukou, v druhé půlce sloky, pohybem k sobě „lákají“ na perníčky.
- Refrén: chlapci si poťukávají rukou do rytmu na boty, procházejí zvolna mezi děvčaty. Rukou jim z nastavené zástěrky „uždibují“ perníčky. Na konci refrénu se rychle vrací na svá místa. Děvčata po celou dobu této části stojí se zvednutou zástěrkou do vodorovné polohy a rozverně se podle rytmu pohupují. Stále perníčky „nabízejí“ chlapcům.
- 2. sloka písně – chlapci opět stojí v řadě a se stočenými dlaněmi vedle očí se dívají a lehce se předklánějí nejprve doleva, pak doprava, podle rytmu. Ve druhé části sloky začnou volně procházet mezi děvčaty a hledají (podle namalovaných obličejů na zástěrkách) tu „pravou“. Dvojice, vždy chlapec s dívkou, jsou předem domluvené. Na poslední notu sloky musejí stát proti sobě. Děvčata si hned na začátku otočí svou zástěrku a zakryjí si s ní obličej. Na druhé straně mají ale nakreslen „svůj portrét“, podle kterého je chlapci mají hledat. Na konci této sloky své zástěrky spustí dolů. Chlapci tak poznají, jestli hledali správně.
- Refrén: děti stojí proti sobě v určených dvojicích. Čtyřikrát si tlesknou dlaněmi, šikmo proti sobě, pak se chytí vzájemně pod paží a hopsají dokola. Tlesknutím mění směr. Vše podle rytmu. Tuto pasáž v refrénu opakujeme dvakrát.

Po zvládnutí celé pohybové části se již připojuje žákyně, která děti doprovází na zobcovou flétnu, aby tak celek byl secvičen a sladěn rytmicky.

Ještě před nácvičkou samotného tanečku vychovatelka s dětmi domluví, jaké kostýmy by se na taneček hodily. Děvčata tedy budou mít na sobě zástěrky a ve vlasech mašličky. Chlapci na krku na šikmo uvázané šátky (ze stejného materiálu jako zástěrky), na hlavě čepice s kšiltem. Zástěrky, s kalouny na uvázání, ušije děvčatům vychovatelka, nebo popřípadě jejich výrobu zajistí. (Ukázka zástěrek viz přílohy). Děvčata pak ještě navrhují vyrobit a nalepit si na ně perníčky z papíru. Vystříhnou z hnědé čtvrtky tvary perníčků a na ně pak nalepují „mandle“. Tvary mandlí vystříhají ze světle hnědé čtvrtky. Lepidlem je potom na zástěrky nalepí, asi 3 perníčky na každou. Na druhou stranu zástěrky si každá dívka nakreslí pastelkami „svůj obličej“ tak, aby byl „vzhůru nohama“. Když totiž zástěrku při tanečku otočí a přikryjí si s ní obličej, ten nakreslený pak bude správně. Ze stuhy, která by měla být vhodně barevně zvolena, si uváže mašličku do vlasů. Chlapci si z plátna vystříhnou za asistence vychovatelky šátky. Čepice si po vzájemné domluvě s vychovatelkou obstarají sami rodiče. Měla by být pokud možno kostkovaná s kšiltem, hodí se i stará „dědečkovská“.

Školní rok

Literární pásmo.

Věková kategorie: žáci I. stupně

Pomůcky:

- písmena Š K O L A (na dřevěných tyčkách – viz příloha č. 4),
- upoutávky – nadpisy básní (viz příloha č. 4),
- 7 židliček,
- texty básniček z internetové stránky <http://www.detskestranky.cz>,
- videoklip z prací žáků,
- místnost vybavená dataprojektorem s připojeným PC či notebookem.

Hra na „školu“. To je právě jedna z častých didaktických her při individuálních činnostech dětí jak v daném oddělení, tak při spojení více oddělení. Se žáky si připomeneme člověka, který neodmyslitelně patří do školství, Jana Ámose Komenského – učitele národů. Vždyť právě on poprvé definoval pojem *školní rok, školní týden a školní prázdniny*.

Hledáme vhodné básničky, které by vyjadřovaly život ve škole. Prohlížíme se žáky časopisy, listujeme v dětských knížkách, do výběru zapojíme i rodiče žáků. Vychovatelka objeví při prohlížení dětských stránek na internetu vhodné básničky, které vypráví o školním roce. Při literárním posezení seznámí děti s výsledkem hledání. Nejprve předčítá básně vychovatelka, tím zesílí estetický účinek textu. Žáci poslouchají. Po přečtení necháme časový prostor na doznění básní. Následuje hlasité čtení – každý žák čte kousek básně, např. jednu sloku. Žáci si text ještě jednou přečtou sami potichu. Na žáky nespěcháme, necháme jim dostatek času, aby textu dokonale porozuměli. Jakmile žáci dočtou, přesunou se i s textem básně na koberec, kde vytvoří kruh. Vychovatelka si přisedne mezi žáky. Děti posuzují, které básně se jim líbí nejvíce. Následně přichází s nápadem – zahrát si na školu.

Začneme výběrem recitátorů, s přihlédnutím ke složitosti, délce i obsahu textu. Vychovatelka připraví texty, žáci se je učí nejdříve číst, po nějakém čase z paměti a nakonec i přednášet. Další skupinka dětí se představí v roli uvaděčů. Každá báseň má nadpis, tedy titulky, který vždy uvede před recitátorem jeden žák (každý recitátor bude mít svého uvaděče). Nápis „ŠKOLA“ – jednotlivá písmena budou po celou dobu přednesu držet další žáci. Při tomto výstupu se prezentuje větší množství dětí.

A jak to vše bude probíhat? Na jeviště připravíme sedm židlí, za ně dále a ve větším rozestupu se postaví tři žáci, kteří drží ve výšce nápis ŠKOLA (uprostřed drží jedno písmeno a vlevo i vpravo v každé ruce jedno). Na židličky se posadí recitátoři v tom pořadí, jak představují školní rok (Jdu k zápisu, Konec prázdnin, Prvníak, Počítání, Bacilová, Vysvědčení, Prázdninová básnička – viz příloha č. 6). Uvaděč s titulky básně přichází ze zákulisí a projde jevištěm, postaví se stranou. Recitátor se postaví, danou básničku zarecituje, posadí se a uvaděč se postaví za jeho židličku. Takto pokračujeme, až se vystřídá všech sedm dětí.

Během vystoupení žáků vychovatelka promítá videoklip vytvořený programem Windows Movie Maker (viz příloha č. 8). Nakonec se všichni postaví, ukloní a odchází.

Při nácviu a jeho realizaci se snažíme vyvarovat chaosu – každý žák musí vědět, jakou zde má roli, kdy přesně bude hrát. Dbáme na spolupráci mezi žáky. Důraz klademe na přednes básní. Poté si můžeme odpovědět i na otázku, jak školní rok vnímají žáci naší školy.

Já a písnička

Zpěv s doprovodem.

Věková kategorie: žáci I. stupně ZŠ a žákyně II. stupně (žačka ZUŠ)

Pomůcky:

- Orffovy hudební nástroje,
- piano,
- notový zápis písní a texty,

➤ Sbíрка hitů 2009.

Při volných činnostech si zpíváme pro radost, posloucháme nahrávky na CD či z rádia. Poslechneme si starší žákyni při hře na piano, zanotujeme si s ní známé písně. Necháme dětem čas na rozmyšlenou, které písně by chtěly na přehlídce zpívat. K účinkování se hlásí skupinka dívek, které navštěvují sbor „Kvíteček“. První společná schůzka nácviku je seznamovací. Děvčata se dozvídají, co je náplní pěveckého pásma, tj. jaké písničky se budou zpívat, kolik jich bude, jaký žánr jim je blízký. Doprovázet na piano bude starší žákyně, která navštěvuje na ZUŠ hru na piano. Písničky jsou čerpány ze „Sbířky hitů 2009“ (např. „Dělání“, „Není nutno“, „Trpasličí svatba“, „Večerníček“, „Chytila jsem na pasece žízalu“). Výběr písní směřujeme k pěveckým schopnostem dívek, popřípadě i chlapců. Zpěvačky dostanou texty písní a doprovod i notový zápis.

Nejprve se učíme texty zpaměti. Po zdárném naučení přistoupíme ke společnému nácviku písní bez hudebního doprovodu. Při nácviku dbáme na správné nasazování jednotlivých tónů, na důkladné a srozumitelné vyslovování jednotlivých slov, na správné dýchání. Dále pokračujeme s nacvičováním zpívání i s hudebním doprovodem. Nejprve se zaposloucháme do písničky hrané na klavír, poté trénujeme jednotlivé písně v pomalém tempu, snažíme se udržet rytmus. Každou písničku nacvičíme při jedné společné zkoušce, která trvá hodinu. Po zvládnutí celého pěveckého pásma se domluvíme na vhodném oblečení a připravíme nástup a odchod ze sálu.

Závěr

Společná píseň „Večerníček“ s doprovodem na piano.

Věková kategorie: účinkují všichni žáci a vychovatelky

Pomůcky:

- piano,
- Večerníčková čepice z novin (všichni účinkující),
- květiny pro realizátory projektu.

Konferenciérka se rozloučí se všemi přítomnými a nabídne jim společný závěrečný zpěv. Všichni účinkující se rozloučí s diváky písní „Večerníček“, při kterém si nasadí novinové čepice. Po písni vedoucí vychovatelka poděkuje žákům za náročné předvedení přehlídky, rodičům a veřejnosti za návštěvu. Všechny přítomné pozve na občerstvení, které připravily hlavně maminky, babičky a vychovatelky, v malé míře i tatínkové. Společně odcházíme do přízemí školy, kde se nachází prostory školní kuchyně, zde již pokračuje volná zábava. Ve večerních hodinách opouštíme školu s hřejivým pocitem u srdce.

Materiální a organizační zabezpečení

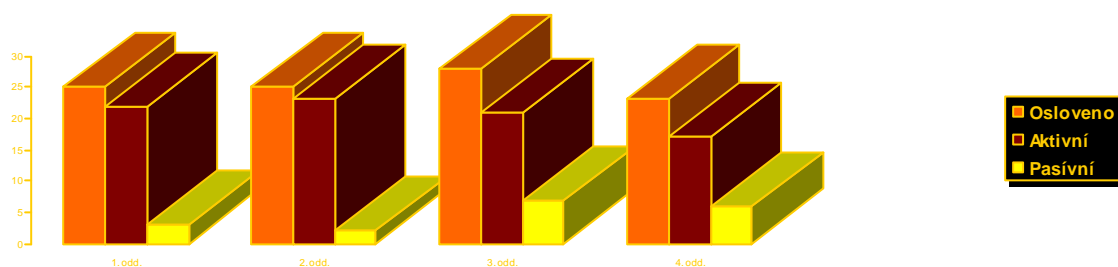
Úkoly vychovatelek, které vyplynuly z jejich vzájemných setkání a konzultací: sestavení programu, motivace žáků, rozdělení úloh a rolí žákům, vytvoření pozvánek a plakátů, zajištění rekvizit, zakoupení materiálu na pomůcky a kulisy, ušití zástěrek a šátků, výroba masek a kulis a jejich dotvoření, zajištění vhodných prostor, sepsání úvodních a průvodních slov, příprava květinové výzdoby, výzdoba okolních prostor pracemi žáků, domluva spolupráce s rodiči (procvičování básniček a pohádek, zhotovení masek, občerstvení pro raut,...), pořízení výtvarného klipu z prací žáků, příprava videoprezentace ŠD a ŠK na PC, pořízení fotodokumentace a videozáznamu, příprava občerstvení.

Průběh realizace

Časový harmonogram

Na počátku provedla každá členka skupiny analýzu ve svém oddělení. Na jejím základě jsme naznačili problémy a mezery v mimo-výukových aktivitách. Vznikly tak náměty a návrhy pro jejich zdokonalení. Jak jsme zjišťovaly potřeby žáků? Žáci shlédli videozáznam z vystoupení pro veřejnost z minulého školního roku. Ti, kteří se ho aktivně účastnili, pozitivně reagovali na jednotlivé výstupy a tím velice kladně motivovali mladší žáky – hlavně prvňáčky. Součástí této analýzy byla příprava řízeného rozhovoru se skupinou žáků. Rozhovor byl zaměřen na prověření klíčových kompetencí žáků a na jejich další rozvoj. Zrodilo se několik otázek, na které děti reagovaly různými odpověďmi, s různě zabarvenou náladou, nadšením, v některých případech i negativním vyjádřením a nezájmem. Po vyhodnocení proběhl návrh řešení. Otázky a odpovědi jsou uvedeny v příloze 1.

Průzkum zájmu znázorňuje graf, který vznikl na základě řízeného rozhovoru. Vidíme, kolik dětí z jednotlivých oddělení bylo osloveno a kolik z nich se pro projekt v daný moment rozhodlo. Z grafu je patrné, že se nechce zúčastnit jen malé procento žáků, z kterého se ještě v průběhu nácviku část zapojila.

Použité náměty k nácviku: odborná literatura, knihy pro děti, internet, knihovna školní i městská, semináře pro vychovatelky, hudební CD, notové zápisy, pedagogické zkušenosti vychovatelek.

S rodiči žáků bylo dohodnuto, že alespoň jeden den v týdnu nebudou děti ze ŠD vyzvedávat dříve, než v domluvený čas, aby bylo možné s nimi program dohromady nacvičit.

Vlastní nácvik sestaveného programu

I. oddělení ŠD

Prvňáčci mají moc rádi zvířátka, a proto si připravili pásmo dětských říkadél, aby se o svou radost podělili. K veselým říkadlům si namalovali obrázky, tedy vlastní kulisy, které jejich vystoupení zpřestřily. Protože přednášet chtěla většina dětí, utvořily se dvě skupinky.

Při posvíceních a na výročních trzích, poutích a jarmarcích prodávali perníkáři turecký med a perníčky zdobené marcipánem, s krásnými nápisy. Nejmladší žáci nabídli hudebně pohybové ztvárnění písničky „Perníkář“. Na flétnu je doprovodila žákyně ze čtvrté třídy. Vychovatelka ušila děvčatům zástěrky, které si ozdobily, a upekla perníčky.

II. oddělení ŠD

„Školní rok“. Poprvé definoval pojem školní rok, školní týden a školní prázdniny Jan Ámos Komenský, učitel národů. A jak školní rok vnímají žáci naší školy? To představili v literárním pásmu při procházce školním rokem chlapci a děvčata z 1. a z 2. třídy. Jejich vychovatelka připravila obrazový klip výtvarných prací žáků, který doplnil a zpříjemnil poslech. Vše se odehrálo v prostředí pomyslné školy.

Text písně Dády Patrasové „KLAP, KLAP SONG“ si vybrali prvňáci a druháci při rozcvičce pro jazyk a tělo. Vše zvládli hravě. Slůvka, ruce ani nohy se jim nezamotaly!

Naši školáci mají rádi známé dětské písničky „Pec nám spadla“, „Myší tanec“, „Skákal pes“ a „Kočka leze dírou“, které zazpívali a doplnili i říkadly. Na závěr připravili i malé překvapení – pozvánku na výlet. Kdo dobře poslouchal, ten zjistil, že je pozváni na Karlův most.

III. oddělení ŠD a ZÚ

Naučit se hrát na jakýkoliv hudební nástroj je velice pěkné, ale zároveň velmi náročné, děvčata ze ZÚ „Hra na flétnu“ si vybrala písničky z pohádek s doprovodem piana.

Tradičně nechybělo ani malé představení děvčat, která navštěvují ZÚ „Hru na kytaru“. Opět s doprovodem na klavír a s přídavkem příjemného zpěvu. Výběr písniček různých žánrů byl úměrný jejich věku – zkrátka „holky z naší školy“!

Děvčátka z druhé a třetí třídy se předvedla se svými oblíbenými písničkami za doprovodu klavíru. Kdo je znal, tak si mohl pro zpestření večera zazpívat.

IV. oddělení ŠD a ŠK

Kdo by se chtěl vrátit zpět do dětství, pro toho nastal nyní ten správný čas. Přípravou nejstarších žáků IV. oddělení ŠD a ŠK, mladých herců, vznikla dramatizace známé pohádky „O Šípkové Růžence“, ke které si žáci, ve spolupráci s vychovatelkou a s rodiči, vyrobili masky a kostýmy. Při činnostech v oddělení si vytvořili také kulisy.

K oživení a radosti z pohybu si několik děvčat již tradičně připravilo pod dohledem vychovatelky nácvik sestavy aerobiku a některá z nich předvedla i ukázkou stepu. Obecenstvo vytvořilo vhodnou atmosféru a cvičenky povzbudilo svým potleskem.

Věcný průběh

Projekt se zúčastnili téměř všichni žáci ze školní družiny a klubu, až na několik málo výjimek, a několik žáků zájmových útvarů, které pracují při našem školním zařízení. Realizace začala po vyhlášení, tedy v únoru 2009. Každá vychovatelka si průběžně hodnotila vlastní práci, někdy byly třeba případné úpravy. Hledaly se nové metody, které vedly ke kvalitnějším výsledkům. Žáci se zdokonalovali mezi sebou, upozorňovali se na chyby, přinášeli nové nápady, snažili se odstranit nedostatky. Kolektiv vychovatelek se snažil stanovit společný postup, který vzešel ze vzájemných hospitací. Starší žáci pomáhali mladším, schopnější těm slabším. Projekt by měl ukázat, jak se ŠD a ŠK prezentují na veřejnosti a jak je veřejnost vnímá. Do června probíhaly přípravy a nácvik, aby v závěru školního roku mohla proběhnout přehlídka. Probíhal také výběr vhodné žákyně či žáka z II. stupně ZŠ pro roli konferenciéra. Nácvik, tedy samotné zkoušky jednotlivých vstupů, byly dle možnosti alespoň jedenkrát týdně, později i dvakrát, a trvaly třicet minut až hodinu, dle náročnosti. Do nácviku jsme zařadily i nástupy a odchody z jeviště, správné postavení jednotlivých účinkujících. Při dopolední generální zkoušce bylo třeba týden před přehlídkou s třídními učiteli domluvit případné uvolnění z výuky. Po letních prázdninách se oprášily vědomosti a dovednosti, dořešily chyby, abychom mohli přehlídku předvést na školní akademii. Poté probíhaly schůzky, konzultovalo se nad přínosem pro nás realizátory a pro žáky. Zamyslely jsme se i nad tím, co příště změnit. Začátkem roku 2010 jsme se připravovaly na konferenci pro veřejnost, kde jsme své dílo prezentovaly. V květnu, jsme projekt převedly do písemné podoby a vložily do společného sborníku, abychom i ostatním pedagogům mohly předložit naši nabídku činností.

Poznámky

Tradice je tradice, měla by se dodržovat, proto se již nyní připravujeme na další přehlídku činností žáků školní družiny a klubu a zájmových útvarů. Po zkušenostech z té minulé, jsme bohatší o další náměty, a proto si ani příště určitě nenecháme ujít posezení po skončení přehlídky s rodiči a přáteli školy při malém občerstvení. Vždyť obě skupiny, vychovatelky i rodiče, si určitě rády pohovoří o „našich – Vašich“ dětech.

Závěr

Přínos pro realizátory projektu

- vznik pestrého a všestranného programu, kde se střídaly jednotlivé druhy zájmových činností a prolínaly se věkové skupiny žáků
- stmelení kolektivu při společné práci na projektu
- spolupráce pedagogických pracovníků při jednotlivých činnostech s dětmi, které se vzájemně prolínaly
- lepší navazování kontaktu vychovatelky s dítětem při společném cíli – přehlídka
- zkvalitnění přímých kontaktů vychovatelek s rodiči dětí
- pokračování v úspěšné tradici
- částečné zapojení rodičů do realizace přehlídky (příprava občerstvení-pečení moučníků, studená kuchyně, pomoc při výrobě masek,...)
- nácvik zodpovědného vedení dětí při secvičování společného zpěvu, udržování v určitém rytmu a správném nasazování
- poznatky, že po vhodné motivaci a při práci pro kolektiv jsou děti zodpovědné a obětavé
- možnost předat žákovi pocit vlastní zodpovědnosti za sebe i kolektiv

Přínos pro žáky

Klíčové kompetence si žáci osvojovali při přípravě i v průběhu celé akce.

Kompetence k učení:

- příprava na jednotlivá vystoupení, recitace, učení textu, výběr pohádky, nácvik tanečků a scének, hra na hudební nástroj, žák kriticky hodnotí své výkony,
- zvládnutí jednoduché dramatické úlohy, uvědomění svých možností,
- souhra více hudebních nástrojů.

Kompetence k řešení problémů:

- pozvánky, plakáty, vyzdobení místností, výroba masek a kulis,
- žák hledá řešení, svá rozhodnutí obhajuje, činnost dokončuje,
- při výběru pohádky k dramatizaci žáci navštívili městskou knihovnu, kde se i seznámili s tím, jak a kdy si vypůjčit knihu, jaké knihy jsou zde k dispozici, jaký je řád knihovny,
- správná volba hudebního žánru pro hru na nástroj i při zpěvu,
- dokáže se domluvit, kdo co nakreslí, nepřekáží si při práci,
- sestava aerobiku představuje emocionální projev se schopností přirozeně cítit pohyb a hudbu.

Komunikativní kompetence:

- žák ovládá řeč, vyjadřuje vlastní názor na věc, dokáže promluvit na veřejnosti, naslouchá druhým, zhodnocení celé akce,
- zdařený výsledek práce dětí pozvedl sebevědomí a pomohl tak k odbourání ostychu při jejich vystupování na veřejnosti,
- lepší slovní vyjadřování dětí, zlepšení výslovnosti i hlasitosti mluveného slova.

Sociální a interpersonální kompetence:

- žák hodnotí svoji práci, vytváří příjemnou atmosféru v týmu, respektuje dohodnutá pravidla, uplatňování zásad slušného jednání a chování,
- propojení práce chlapců a děvčat nenásilnou formou,
- společná práce, která je prezentována a oceněna nadšením rodičů a kladným hodnocením veřejnosti,

- vlastní odpovědnost za sebe i kolektiv.

Občanské kompetence:

- žák si uvědomuje svá práva i práva druhých, váží si tradice a kulturního dědictví,
- větší osobní zodpovědnost dětí na jejich společném „díle“,
- lepší postoj dětí k jednotlivým zájmovým činnostem,
- umění přijmout pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním,
- ocenění milé návštěvy v řadách diváků – ředitelka školy a starostka města.

Kompetence k trávení volného času:

- žák si umí vybrat zájmové činnosti dle svých dispozic – výběr rolí, aktivně tráví volný čas, odmítá nevhodné nabídky,
- umožnění dítěti schopnost improvizace,
- zvládnutí jednoduché dramatické úlohy, uvědomění svých možností.

Přílohy

- 1) Řízený rozhovor – otázky a odpovědi
- 2) Kulisy, nápis, pomůcky – fotografie
- 3) Rozcvička pro jazyk a tělo – text
- 4) Školní rok – literární pásno – text
- 5) Plakát, pozvánka, spolupráce s rodiči, program
- 6) Průvodní slovo
- 7) Přehlídka – fotografie